

Wanroijenaar zat 15 jaar in gevangenis

In onze taal zeggen we, bijvoorbeeld als iemand in de ict werkt: hij zit in de ict. Als hij in de handel werkt, zit hij in de handel. Als iemand aan vliegtuigen werkt, zit hij in de vliegtuigbouw. Zo zat onze Wanroijenaar 15 jaar in de gevangenis. Hij zat daar vast, d.w.z. hij had een vast contract. Zijn contract ketende hem aan de gevangenis. Hij verbleef er langer dan welke gevangene ooit. Hij vestigde er een verblijfsrecord. Ze hebben hem 15 jaar vastgehouden. De directie wilde hem niet laten gaan, zo goed beviel hij. Hij wilde zelf ook niet weg. Hij voelde zich thuis in de gevangenis. Natje en droogje geregeld. Een goed pensioen in het vooruitzicht en leuke vriendjes om zich heen.

Yoep van 't Hek zei ooit over Gerrit van de Valk, nadat deze tot 4 jaar gevangenisstraf was veroordeeld: Go Gerrit, je hebt zo hard gewerkt in je leven, ga toch rustig een paar jaar zitten.

Hasj heet onze Wanroijenaar. Althans zo noemen ze hem al van jongsaf aan in Wanroij. Hoe hij aan die naam komt, dat weten we niet meer. Toen hij solliciteerde bij de gevangenis, stelde hij zich ook met die naam voor, om er schielijk aan toe te voegen dat hij eigenlijk Harrie heet en dat dit waarschijnlijk in het gevangenis milieu toch wel een betere naam zou zijn. Om de humor en realiteitszin die hij hiermee uitstraalde werd hij prompt aangenomen.

Hasj begon zijn werkzame leven bij het busbedrijf van zijn vader en vervolgde zijn carrière bij de Boerenbond in Wanroij. 12 jaar later ging hij als (burger) automonteur werken bij het MOB(mobiliteits) complex in Landhorst. Na de Tweede Wereldoorlog had de Nederlandse regering besloten om vanaf Noord Groningen tot Zuid Limburg op 30 km. afstand van de Duitse grens, MOB complexen te bouwen die fungeerden als opslagplaatsen van militair materieel voor het geval van een nieuwe oorlog tegen de voormalige Duitse agressor. Toen in 1989 de muur viel, werden de MOB complexen geleidelijk gesloten. Als medewerker op het MOB complex was Hasj ambtenaar en aangezien deze status hem uitstekend beviel, wilde hij die toestand laten voortduren. Hij had inmiddels de ervaring opgedaan dat hij goed met mensen kon communiceren en makkelijk in de omgang was. Dat kwam hem van pas bij zijn sollicitatie bij de Penitentiaire Inrichting(P.I.) in Grave. Van de 20 mensen die solliciteerden werd hij als enige uitverkoren.

Hij slaagde cum laude tijdens het sollicitatieproces; hij kon kiezen uit maar liefst 3 functies t.w. penitentiair inrichtingswerker, bewaking en arbeidsmedewerker. Hij koos voor de laatste functie omdat hij zodoende in staat was een "werkbare" relatie met de gevangenen op te bouwen.

Als oorzaken die ten grondslag liggen aan een criminele carrière, noemt Hasj de opvoeding, het zijn van een meeloper en het verkeren in verkeerde vriendengroepen. Voor veel gevangenen geldt dat het milieu waarin ze opgroeien, de overheersende oorzaak is voor het foute gedrag.

De werkplaats speelt in de P.I. Grave een belangrijke rol voor de gevangenen in het kader van de dagbesteding. De gevangenen zijn dan zinnig bezig en kunnen ook nog een beetje bijverdienen: 15 € per week.

Gemiddeld werken er per dagdeel ongeveer 60 gestraften in de werkplaats waar onder meer 1000 onderstellen van bankstellen per week werden gemaakt.

De gevangenis is eigenlijk een soort dorp met winkeltjes, een bibliotheek en sportmogelijkheden. Het heeft daarmee iets weg van het dagelijkse leven. Eén keer per week mag de gevangene bezoek ontvangen.

De gevangenen worden elke dag 1 uur gelucht. Dit is verplicht voor alle gevangenen. Er werken ongeveer 350 medewerkers.

In Grave zitten ongeveer 400 gevangenen, verdeeld over meerdere afdelingen. Allereerst functioneert het P.I. als een Huis van Bewaring, waar gevangenen verblijven voor wie nog geen straf is uitgesproken. Verder waren er een afdeling langgestraften en een afdeling Jong Volwassenen (18-22 jaar) en was er enkele jaren een tijdelijke TBS afdeling met 20 patiënten. Hasj heeft op alle afdelingen gewerkt. Nu is er alleen nog een Huis van Bewaring en een afdeling kortgestraften. Op de genoemde TBS afdeling kwam hij eens in contact met een TBS'er die al 18 jaar elders had vastgezeten en nog 8 jaar te gaan had. Het was een man die fantastisch toneel kon spelen. Hij kon feilloos de rol van burgemeester of politieman op zich nemen. Hij speelde deze rollen zo vanzelfsprekend dat je zou zweren dat hij die functies vervuld had.

Hasj had in de omgang met de gevangene veel profijt van zijn intuïtie. Eigenlijk deed hij alles op zijn gevoel. Hij kon feilloos op zijn gevoel vertrouwen. Hij keek de gevangene recht in de ogen en zag dan of die een goeie of een slechte dag had. Dat bepaalde de opstelling van Hasj. Je voelsprietten zijn belangrijk, zegt hij. Je moet een band met hen opbouwen. Je moet consequent zijn en iedereen op dezelfde manier behandelen. Je moet één worden met hen en toch je professionele houding bewaren. Je moet een koorddanser zijn, maar dan wel op een heel dun koord. Je moet kunnen lachen en huilen met ze. Als ze je vertrouwen, zo zegt hij, dan vertellen ze je alles. Zo was er eens een gevangene die spontaan opbiechtte dat hij op 8 jarige leeftijd met inbreken was begonnen. Hij deed dat samen met zijn oom. Zijn oom duwde hem naar boven en dan kroop hij door kleine raampjes naar binnen. Vervolgens nam hij dan alles wat los en vast zat mee.

Een keer ontmoette Hasj een hooligan uit Rotterdam die niet onder stoelen of banken stak dat hij voor Feyenoord was. "En ik ben voor Ajax", zei Hasj daarop. De hooligan keerde Hasj de rug toe en wilde hem niet meer aankijken. "Als jij respect hebt voor mijn keuze, dan heb ik respect voor jouw keuze," zei Hasj. Dat kon de hooligan waarderen en zo kwam het toch nog goed tussen hen.

Op een dag moest een van de gevangenen naar de rechtszitting om te vernemen hoeveel jaar gevangenis straf hij zou krijgen. Bij terugkomst vloog hij Hasj om de nek. Wat is er met je, vroeg Hasj. Ja, zei de gevangene, ik had verwacht 10 jaar te krijgen, maar het zijn er slechts 6 geworden. Een geluk bij een ongeluk.

Hasj kan iedereen aanraden een baan in de gevangenis niet te schuwen. Het is een leerzame plek waar je boeiende ervaringen opdoet.

Onlangs heeft Hasj de gevangenis verlaten. Een recidivist zal hij wel niet worden nu het pensioen verzilverd wordt. De directie heeft hem na 15 jaar arbeid uitgezwaaid. Onze Wanroijenaar is een levensgenieter met veel levenservaring.

Henk Geene